

КАРТА ПРАВОВИХ РЕФОРМ ДЛЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ 2020

ІНФОГРАФІКА

Ця інфографіка документу Карта правових реформ для громадянського суспільства в Україні стала можливою завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (АМР США) в межах проєкту «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства України», який реалізується ІСАР Єднання у партнерстві з Українським незалежним центром політичних досліджень (УНЦПД) та Центром демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ). ІСАР Єднання несе повну відповідальність за зміст, який може не відображати поглядів АМР США або Уряду Сполучених Штатів Америки.

Карта правових реформ для громадянського суспільства в Україні

Карта правових реформ для громадянського суспільства в Україні — це аналітичний, візійний та полісі-документ, що містить бачення громадського сектору пріоритетів реформування й покращення правового середовища для організацій громадянського суспільства України на 2021–2025 роки.

Карту правових реформ для громадянського суспільства в Україні розробили у межах проєкту «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства України», який реалізується Консорціумом у складі Ініціативного центру сприяння активності та розвитку громадського почину ЄДНАННЯ (ІСАР Єднання), Українського незалежного центру політичних досліджень (УНЦПД) і Центру демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ) завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (АМР США).

Мета проєкту

Метою проєкту «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства України» є покращення середовища діяльності громадянського суспільства та зміцнення інституційної спроможності ОГС для підвищення самозарадності громадського сектору.

ПРО КОНСОРЦІУМ

Ініціативний центр сприяння активності та розвитку громадського почину ЄДНАННЯ (ІСАР Єднання)

Ініціативний центр сприяння активності та розвитку громадського почину ЄДНАННЯ (ІСАР Єднання) — українська громадська організація з 27-річною історією інвестицій в агентів змін. Місія — посилювати громадянське суспільство та поширювати культуру стратегічної філантропії в громадах для розбудови й утвердження демократії в Україні.

Український незалежний центр політичних досліджень (УНЦПД)

Український незалежний центр політичних досліджень (УНЦПД) — неурядовий аналітичний центр, який розвиває демократичні процедури в полі публічної політики й утверджує ідеї незворотності демократичних перетворень. Дослідження та пропозиції експертів УНЦПД є основою для ухвалення державних рішень у сфері політичних прав і громадянських свобод українців.

Центр демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ)

Центр демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ) — аналітично-адвокаційний центр, що працює в громадському секторі України з 2005 року, спрямовуючи свої зусилля на розвиток незалежних медіа, підтримку громадських платформ і рухів, а також побудову правової держави в Україні. Місія — сприяти розвитку суспільства активних та відповідальних громадян.

Реєстраційні послуги є обтяжливими

Пропонуємо:

1 строк розгляду документів про створення організації і зміни в ній має становити одну добу (в робочі дні),

бо саме такий час застосовують для благодійних організацій і бізнесу

2 реєструвати нову й зміни існуючої організації мають реєстратори ЦНАПів і нотаріуси,

бо громадські організації змушені робити це лише через органи юстиції

3 плату за реєстраційні дії потрібно скасувати,

бо наразі для внесення змін треба сплатити понад 200 грн, і ця ціна зростатиме щороку

Назви організацій не захищені

Пропонуємо:

1 правила реєстрації символіки ГО можна прибрати,

бо вони не створюють права власності, а лише дають ілюзію безпеки

2 право на захист назви організації потрібно посилити,

бо нині можна без наслідків брати схожі найменування, за що закон не передбачає відповідальності

Процедура подання документів під час реєстраційних послуг містить колізії, обтяження й небезпеки

Пропонуємо:

1 організаціям можна буде не придумувати або замовляти в юристів статuti,

бо буде модельний статут — документ, що передбачатиме всі звичайні права й процедури — і його можна буде обрати для нової ОГС чи тієї, котра вже існує, бо нині лише бізнесу можна це, а ГО — ні

2 форми, котрі подають реєстраторові, містять помилки й недоліки, які треба усунути,

бо це створює незручності та може ускладнити реєстраційні дії

3 ЦНАПі, котрі нині зручні для інших послуг, мають і далі приймати документи від ГО,

бо зміни в законах можуть це унеможливити

Доступ до електронних послуг обмежений

Пропонуємо:

1 документи про створення громадських і благодійних організацій і внесення змін до них зможуть подавати через портал «Дія»,

бо сьогодні цей ресурс дружній до підприємців, а ОГС ще не готовий обслуговувати

2 разом із документами про створення ОГС і про внесення змін мають коректно прийматися й гарантовано потрапляти до податкової відомості про набуття статусу неприбутковості,

бо нині, через технічні особливості, це не відбувається

Усі ОГС рівні перед законом, однак на практиці це не зовсім так

Пропонуємо:

1 окремі правила для всеукраїнського статусу ГО мають зникнути, аби всі організації нарешті були рівними,

бо нині для таких ГО існують різні вимоги

2 має зникнути поділ ГО на організації та спілки — і ті, і ті зможуть утворюватися й діяти як об'єднання людей (фізичних осіб), так й організацій (юридичних осіб),

бо на сьогодні є поділ і треба думати, хто засновує — лише люди чи лише юридичні особи

Органи самоорганізації населення мають найскладніші законодавчі умови для існування

Пропонуємо:

правила створення й припинення потрібно спростити та впорядкувати, а двоїсте трактування усунути,

бо маємо неузгодженість терміна «ОСН», обтяжливості і складні процедури його створення

доступ до ОСН мають отримати всі місцеві жителі, хто законно тут проживають (орендарі, ВПО, іноземці),

бо зараз таке право мають тільки ті, хто має місцеву "прописку"

потрібно впорядкувати територіальність ОСН,

бо нині можна створити кілька ОСНів на один район, але не можна зробити один такий на кілька багатоквартирних будинків

треба розмежувати строк існування ОСН і терміни, на які обирають їхніх керівників,

бо це часто плутають і взагалі є можливість закрити ОСН, коли повноваження очільників завершуються

ОСН мають одержати однозначне право на неприбутковість (з усіма вигодами й наслідками),

бо на сьогодні навіть профільний закон цього не врегульовує

Розкриття кінцевих бенефіціарних власників для ОГС складне й створить небезпеки для їхньої діяльності

Пропонуємо:

треба, аби пояснили, як подавати відомості про те, є кінцеві бенефіціарні власники ОГС чи їх немає (і ще раз уточнили, хто це такі),

бо закон вимагає від ОГС розкривати ці відомості, однак єдиних правил встановлення таких власників ще не існує

треба повернути підхід, який існував раніше, коли громадські формування не були обтяжені наданням таких відомостей, і додати до цієї норми інші ОГС,

бо це обтяження для ОГС є сумнівним

Місцеві осередки всеукраїнських громадських об'єднань перебувають у правовій невизначеності

Пропонуємо:

ці осередки, які є юридичними особами, зможуть вирушити в «самостійне плавання» й стати окремою організацією, якщо їхній центральний офіс не заперечуватиме,

бо нині таку процедуру чітко не визначено

осередки, що відокремилися, одержать право на частинку колишньої назви, якщо материнська організація це дозволить,

бо нині цей підхід не врегульовано

треба подовжити строки для повідомлення про закриття (припинення) організацій, котрі мають осередки,

бо теперішні строки є турборежимом (три дні), буває, що фізично не встигають передати документи із центру на місця за цей час

Припинення організації настільки складне, що є спокуса просто покинути її

Пропонуємо:

потрібно запровадити спрощений порядок припинення (ліквідації) організацій, якщо це не пов'язано з банкрутством,

бо сьогодні такої процедури немає

треба розробити єдиний і зрозумілий алгоритм, — путівник, як припинити організацію, який спільно складуть орган реєстрації, податкова й архівні служби,

бо доки ми діємо, як підказують норми різних законів

Існують й інші начебто дрібні нюанси, однак для організацій вони відчутні

Пропонуємо:

люди, котрі заснували ГО, «автоматично» ставатимуть її учасниками (членами),

бо нині закон каже, що засновники припиняють бути такими в мить заснування, хто ж вони далі — не зрозуміло

ГО матимуть право вносити зміни до ЄДР про засновників,

бо такої процедури нині немає

має з'явитися форма витягу з Реєстру неприбуткових організацій,

бо на сьогодні є право витягу одержати, але немає його форми

банки мають висувати однакові вимоги до обслуговування ОГС,

бо кожен має свої і деякі з них обтяжливі

Допомогу, послуги й компенсації людям від ОГС оподатковують

Пропонуємо:

не варто оподатковувати компенсації, котрі надають волонтерам організацій і учасникам подій за проїзд, харчування, проживання й таке інше,

бо це — податкове обтяження для ОГС

треба вивести з-під оподаткування освітні послуги, які надають ОГС, та плату за навчання, котру сплачують чи компенсують ОГС нужденним,

бо нині все це вважаються додатковим благом і потребує сплати податків

не варто оподатковувати благодійну допомогу від іноземців на лікування, зокрема здійснене за кордоном,

бо порятунок здоров'я і життя наразі наражається на податки

потрібно переглянути в бік збільшення «гранично допустиму суму нецільової допомоги, яка не оподатковується ПДФО»,

бо вона важлива для розширення можливостей для іншої допомоги, котру надають коштом благодійників й інших жертвувачів, крім вищезазначеної

Люди, які жертвують неприбутковим організаціям, не часто використовують право на податкову знижку

Пропонуємо:

варто підвищити «ліміт» для пожертв на користь ОГС, котрий застосовують для розрахунку податкової знижки з ПДФО,

бо на сьогодні така межа становить 4% від річної зарплати і її величина не стимулює застосування цієї «пільги»

варто запровадити цю «пільгу» для інших доходів (наприклад одержаних від цивільно-правових угод, підприємницької діяльності, продажу майна й інших доходів, із яких сплачують ПДФО),

бо можемо сміливо сказати, що норма працює лише для доходів, отриманих від заробітної плати

уточнити поняття податкової знижки та популяризувати її, пояснюючи процедуру одержання, — завдання для податкової,

бо заповнити декларацію на знижку складно (й це ще не всі перешкоди)

Люди не можуть пожертвувати частину сплачених податків громадським або благодійним організаціям

Пропонуємо:

ми хочемо запровадити відсотковий механізм, коли 2% від ПДФО можна спрямувати на користь ОГС,

бо це поширена у світі практика, сусідні Угорщина, Словаччина, Польща, Румунія та Молдова вже це зробили

маємо розробити «правила гри» для цього механізму,

бо всім має бути зрозуміло, як скористатися цим, кому з неприбуткових ОГС спрямувати кошти та як ті звітуватимуть про це

Великому бізнесові не вигідно купувати товари/послуги в неприбуткових організаціях і жертвувати їм

Пропонуємо:

треба скасувати обмеження щодо закупівлі товарів і послуг у неприбуткових ОГС для бізнесу, котрий сплачує податок на прибуток і має дохід (більше ніж 40 млн грн на рік),

бо нині такі закупівлі на суму понад 25 мінімалок за рік додатково оподатковують

хочемо збільшити суму неоподаткованої допомоги, яку надає такий бізнес для ОГС, із 4 до 10% від торішнього доходу й дозволити тим, хто не мав прибутку, жертвувати без додаткових податків для ОГС до 25 мінімалок,

бо це створить широкий фронт корпоративної благодійності

варто обдумати й запровадити інші податкові стимули для підприємців і підприємств, які працюють із неприбутковими ОГС,

бо бізнес не повинен мати обтяжень від взаємин з ОГС

Соціально важливі послуги й товари оподатковують ПДВ

Пропонуємо:

- 1** варто переглянути єдину ставку ПДВ (20%), аби застосовувати знижену для соціально значущих товарів/послуг,
бо нині лише для ліків діє «пільга» — 7% ПДВ
- 2** треба звільнити від сплати ПДВ усі соціальні послуги, перелік яких визначив уряд,
бо на сьогодні не оподатковують лише окремі з них
- 3** усунути сплату ПДВ і мита під час ввезення незареєстрованих ліків для індивідуальних потреб,
бо дорогі препарати з-за кордону оподатковують
- 4** прибрати зобов'язання для ОГС ставати платником ПДВ у разі здійснення операцій із надання благодійної допомоги,
бо низка неузгодженостей й інших правил спричиняють цю вимогу

Подавати звітність неприбутковим організаціям складно

Пропонуємо:

- 1** доречно, аби податкова випустила настанови з ведення звітності й обліку для громадських, благодійних та інших ОГС,
бо потреба в таких підказках існує давно й поки її задовольняють окремими прикладами, однак не цілісними рішеннями
- 2** ми хочемо, щоб податкова роз'яснила, як коректно заповнювати звіти тим неприбутковим організаціям, котрі провадять підприємницьку діяльність,
бо існує небезпека, що неправильне звітування про доходи від такої діяльності може призвести до втрати статусу неприбутковості й подальшого оподаткування
- 3** варто спростити звітність для ОГС, наприклад усунувши відомості про підприємців зі звіту 1-ДФ, перевірши місячну звітність із ЄСВ до квартальної, а також прибравши вимогу до одержувачів нецільової благодійної допомоги звітувати перед податковою,
бо нині є певне дублювання у звітуванні

Робота з гуманітарною допомогою ускладнена

Пропонуємо:

- 1** потребують перегляду профільні норми в бік лібералізації,
бо сьогодні Митний кодекс і Закон України "Про гуманітарну допомогу" не адаптовано під найкращі європейські практики
- 2** треба автоматизувати процес роботи з гуманітарною допомогою,
бо це спростить її реєстрацію, зменшить ризики нецільового використання, полегшить ввезення, облік, звітність і моніторинг, зробить прозорим її обіг
- 3** варто нарешті затвердити форму звіту про наявність і розподіл гуманітарної допомоги,
бо такого документа досі немає, що може стати підставою для упередженості й маніпуляцій із боку тих, хто такий звіт приймає та обробляє

Прозорість і підзвітність ОГС не має обтяжувати ОГС

Пропонуємо:

- 1** упроваджувати стандарти відкритого й публічного звітування ОГС мають самі ОГС, а не законотворець,
бо кожне парламентське скликання акумулює низку ініціатив, котрі мають на меті запровадити додаткове звітування, декларування чи обмеження для окремих активістів або й всіх неприбуткових організацій
- 2** законопроекти, які впливають на роботу ОГС, мають проходити обов'язкові парламентські слухання,
бо нині такої вимоги в Регламенті Верховної Ради немає

Є інші не менш важливі складнощі в діяльності ОГС

Пропонуємо:

- 1** пропонуємо переглянути норми й звільнити ті благодійні та громадські організації, що є неприбутковими, від сплати податків на землю й нерухомість,
бо нині такі «пільги» мають санаторно-курортні та оздоровчі заклади, релігійні організації, а ОГС — ні, хоча їхня діяльність не менш соціально значуща
- 2** треба, аби гранти, які одержують підприємці від держави, однозначно не оподатковували,
бо на сьогодні закон не звільняє такі доходи від сплати податків
- 3** потрібно забезпечити як подання електронними засобами документів на включення або зміни в Реєстр неприбуткових, так й одержання електронно витягу із цього Реєстру,
бо правила це дозволяють, а практика відстає

Немає єдиного підходу до проведення конкурсів бюджетного фінансування ОГС

Пропонуємо:

має бути розроблено й запущено платформу для електронного проведення конкурсів на фінансування проєктів ОГС із державного та місцевого бюджетів,

бо це усуне потребу подання багатьох паперових документів із додатками й взагалі спростить доступ для місцевих ОГС

треба змінити та вдосконалити правила проведення таких конкурсів,

бо нині кожен організатор конкурсу може маневрувати між загальними умовами й правилами, котрі визначив уряд, що створює нерівну практику в різних куточках країни

інформація про всі конкурси, які організують по всій країні, має бути доступною на електронній платформі,

бо оголошення про старт, перебіг і результати таких конкурсів розкидано на десятках сайтів

Допуск до бюджетного фінансування мають не всі ОГС

Пропонуємо:

потрібно поширити досвід залучення не лише певних ГО (молодіжних, ветеранських й осіб з інвалідністю) до конкурсів, а й інших неприбуткових ОГС (благодійних організацій, екологічних, правозахисних ГО тощо), зокрема на місцях,

бо урядовий порядок організації конкурсів стосується тільки громадських об'єднань, їхніх відокремлених підрозділів та творчих спілок

має зникнути вимога конкурсів про те, що лише організації, котрі діють на обмеженій (місцевій) території, можуть брати участь у відповідних місцевих конкурсах,

бо норма про певну територію діяльності ГО існувала давно й нарешті відмерла, сьогодні ГО вільні обирати, де їм працювати

варто дозволити всеукраїнським ГО брати участь у місцевих конкурсах через свої осередки, які є на місцях, але водночас не є юридичними особами,

бо нині цього не дозволяють урядові правила

Конкурси фінансування проєктів ОГС можуть бути напіввідкритими

Пропонуємо:

конкурсні комісії мають усюди формувати відкрито й прозоро,

бо нині такої процедури не прописано

варто публікувати короткі резюме поданих на будь-які конкурси проєктів і їхні подальші результати,

бо така практика малопоширена, майже фантастична

переговорні процедури й укладання договорів із переможцями конкурсів, зокрема на місцях, потрібно нарешті внормувати,

бо ці етапи не передбачено

Підходи до звітування й оцінювання результатів проєктів ОГС є різними

Пропонуємо:

вимоги до звітування за проєктами потрібно узгодити за єдиними правилами, котрі міститимуть не лише кількісні показники,

бо строки й обсяги подання звітів різняться від конкурсу до конкурсу

мають з'явитися нові вимоги до моніторингу, оцінювання та аудиту проєктів,

бо нині важко дослідити якість їх реалізації

Планування витрат на проєкти ОГС складне

Пропонуємо:

треба уніфікувати вимоги для кошторису проєктів, які подають на конкурси, і викласти ці правила «простою мовою»,

бо вони заскладні для тих, хто не знайомий із багатьма особливостями роботи з бюджетними коштами

варто переглянути «ліміти» на харчування в проєктах й інші обмеження,

бо організатори різних конкурсів ставлять різні вимоги щодо тих самих видатків, котрі не відповідають ринковим реаліям

треба забезпечити, аби не вимагали співфінансування проєктів із боку ОГС більше ніж 10% і не вимагали співфінансування лише в грошовій формі,

бо останнє правило дозволяють, однак не всі організатори із цим погоджуються

Для проектів ОГС є фінансові обмеження

Пропонуємо:

- адміністративні видатки на реалізацію проектів (утримання офісу, зарплати, канцтовари та інші подібні витрати) потрібно дозволити в усіх випадках,
бо деякі конкурси не дозволяють цього, хоча закон не заперечує
- закупівлю основних засобів (а це інструменти, приладдя й інвентар) треба дозволити в проектах, якщо умови конкурсу так передбачають,
бо бюджетні особливості можуть цього не допускати
- проекти повинні мати змогу реалізовувати й фінансувати, зокрема на місцях, не лише протягом поточного року, а строком до трьох років,
бо нині потрібно встигнути все зробити до новорічних свят

Для окремих ОГС і цілих видів ОГС існують свої правила

Пропонуємо:

- варто нарешті усунути безконкурсне фінансування організацій осіб з інвалідністю, фізкультурно-спортивних товариств і творчих спілок незалежно від їхнього статусу й заслуг,
бо критерії обрання таких ОГС для спрямування коштів є непрозорими
- конкурси для таких організацій мають бути прозорими, а їхні пріоритети охоплювати реабілітацію та розвиток спорту серед осіб з інвалідністю,
бо останнє взагалі не передбачено законодавством

Бюджетна допомога не передбачає підтримки організаційного розвитку

Пропонуємо:

- серед конкурсів мають з'явитися такі, що фінансуватимуть організаційний розвиток ОГС, зокрема на місцях,
бо це дасть змогу підсилити життєспроможність ОГС і розвивати компетенції їхніх команд
- витрати на організаційний розвиток мають охоплювати оплату тренінгів, курсів, програм стажування для команди, роботу сайтів, участь у конференціях, розроблення стратегій і впровадження стандартів, сплату внесків за участь у мережах,
бо сьогодні такі видатки підтримують лише міжнародні й іноземні донори

Робота з бюджетними коштами має обтяження

Пропонуємо:

- підходи, котрі використовує казначейство до ОГС, мають стати однаковими незалежно від регіону й підрозділу,
бо Державна казначейська служба України може нарешті зробити для своїх територіальних органів роз'яснення щодо роботи з ОГС
- комунікація між ОГС та органами казначейства має стати комфортною для обох сторін, тому варто провести тренінги як для службовців, так і для активістів,
бо нині одним важко зрозуміти специфіку роботи ОГС, а іншим — багатотомні вимоги до роботи з бюджетними коштами
- ОГС мають навчитися проводити публічні закупівлі в тих випадках, коли передбачає закон, і можуть планувати на проведення цих процедур певні видатки,
бо отримувачі коштів із бюджету мають прозоро витратити такі гроші

ОГС складно стати співвиконавцями державних і місцевих програм

Пропонуємо:

- варто внести корективи до урядового порядку розроблення й виконання державних цільових програм,
бо нині існує неузгодженість, яка робить залучення виконавців з-поміж ОГС невпорядкованим
- треба розробити умови та критерії конкурсного відбору ОГС, які одержуватимуть фінансування з державних і місцевих програм,
бо таких «правил гри» немає ні на рівні виконавчої влади, ні на рівні місцевого самоврядування

ОГС дорого винаймати комунальні приміщення

Пропонуємо:

- варто запровадити механізм компенсації місцевою владою вартості оренди й плати за комунальні послуги для ОГС, котрі винаймають приміщення для своєї діяльності,
бо нині орендну плату розраховують за методикою, яка не передбачає «нульової ставки» або умовної 1 грн
- треба розробити конкурсні та прозорі критерії надання такої підтримки ОГС місцевими радами,
адже це дасть змогу легко й зрозуміло відповісти на запитання, «а чому саме їм можна»

ОГС тяжко боротися за можливість надавати соціальні послуги

Пропонуємо:

ОГС мають стати рівноцінними гравцями на ринку соціальних послуг,

бо нині місцева влада й далі за звичкою закуповує такі послуги в комунальних закладів, ігноруючи ОГС

мають з'явитися місцеві програми підтримки ОГС, котрі надають соціальні послуги,

бо новим організаціям може бути складно прорватися на поле соціальної допомоги населенню

державна та місцева влада мають достатньо фінансувати соціальні послуги,

бо значне просідання цих видатків призводить до нагромадження соціальних проблем

Соціальні послуги досі регулюються по-старому

Пропонуємо:

має з'явитися Реєстр надавачів і отримувачів соціальних послуг, котрий стане публічною (але захищеною) платформою для обліку потреб населення в таких послугах та вибору тих, хто допомагатиме (зокрема ОГС), а також оцінювання їхньої роботи,

бо нині така інформація неповна й не завжди доступна

цей Реєстр має діяти за зрозумілими правилами, які доповнюватиме нова методика оцінювання потреб населення в соціальних послугах,

бо нинішні процедури є застарілими, нединамічними та не готовими до подолання нових і кризових викликів

мають з'явитися чіткі правила — як взаємодіяти замовникам, надавачам й отримувачам соціальних послуг, які критерії відбору соціальних працівників і як оцінювати їхню роботу,

бо саме цього вимагає новий закон про соціальні послуги

Громадські та благодійні організації мають проблеми з провадженням соціального підприємництва

Пропонуємо:

влада й бізнес не мають обмежувати своєї співпраці з неприбутковими ОГС, котрі здійснюють соціальне підприємництво,

бо нині майже немає пересторог для повноцінної роботи з такими організаціями

ОГС не мають боятися здійснювати соціальне підприємництво,

бо страхи, нерозуміння законодавства та побоювання тиску з боку фіскальних органів повинні відійти в минуле

Підстави та процедури надання соціальних послуг не є «клієнтоорієнтованими»

Пропонуємо:

право на соціальні послуги одержать ті пільгові категорії, котрі перебувають у складних життєвих обставинах,

бо сьогодні допомогу надають лише тому, що людина належить до певної категорії

з'являться базові критерії таких життєвих обставин, і їх корегуватимуть залежно від місцевих особливостей,

бо зарегульованість цього питання звужує можливості соцпослуг

соціальні послуги мають надавати за принципом «гроші ходять за людиною»,

бо нині таку допомогу прив'язано до місця проживання

основні соціальні послуги буде закуповувати держава, а місцеві органи — дофінансовувати й розширювати перелік допомоги, зокрема через ОГС,

бо нині такого підходу до соціальних послуг не існує

Планування видатків на соціальні послуги відбувається повільно

Пропонуємо:

соціальні послуги плануватимуть більш оперативно, спираючись на постійне оновлення Реєстру надавачів і отримувачів соціальних послуг,

бо маємо такі правила, що запит на послугу може йти до людини рік-два й більше через особливості бюджетних процедур

надання соціальних послуг населенню має бути безперервним і не наражатися на зупинення з якихось причин,

бо маємо приклади, коли є «розриви» в допомозі нужденним

фінансування соціальних послуг має відбуватися тільки після потрапляння нужденних до Реєстру надавачів і отримувачів соціальних послуг,

бо маємо приклади, коли місцеві органи на власний розсуд ухвалюють рішення про надання коштів

Органи соціального захисту не звикли говорити про соціальні послуги

Пропонуємо:

соціальні послуги мають бути більш прозорими й орієнтованими на громаду, аж до проведення громадських слухань,

бо маємо приклади, коли не оприлюднюють ані потреб населення в соцпослугах, ані видатків на них

органи соціального захисту обов'язково мають комунікувати з ОГС на всіх етапах планування та надання соціальних послуг,

бо буває, що вони ігнорують ОГС або навантажують нездійсненним

Зміст і вартість соціальних послуг є застарілими

Пропонуємо:

вартість соціальних послуг потрібно переглянути на відповідність ринковим реаліям та потребам отримувачів,

бо заниженість цін призводить до втрати якості послуг

слід осучаснити стандарти надання соціальних послуг,

бо частину з наявних норм схвалено давно й сьогодні вони можуть негативно впливати на якість та обсяг допомоги

усі соціальні послуги повинні мати свій державний стандарт,

бо нині частина з них невинормована й наражається на неякісне виконання

Контролювання якості соціальних послуг є великою проблемою

Пропонуємо:

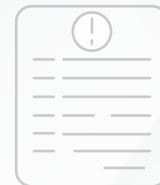
усі отримувачі соціальних послуг мають оцінювати такі послуги, а оцінки повинні бути публічними,

бо на сьогодні така практика мало поширена й може призводити до погіршення якості послуг

мають з'явитися єдині правила моніторингу та оцінювання надання соціальних послуг, де буде визначено порядок контролю й навіть санкції за відсутність оцінювання або приховування оцінок,

бо нині органи не зобов'язані моніторити якість на постійних засадах

Для ОТГ надання соціальних послуг є новим полем діяльності

Пропонуємо:

більше ОТГ повинні одержати доступ до пілотного проекту «Розвиток соціальних послуг»,

бо нині умови участі для громад є затаженими, а бюджет пілоту — обмеженим

перелік соціальних послуг у цьому експерименті для ОТГ потрібно розширити, а спосіб участі надавачів соціальних послуг (зокрема ОГС) — визначити,

бо нині не ясно, чи через «Прозорро», чи за урядовим порядком здійснювати соціальне замовлення бюджетним коштом

Соціальне підприємництво для ОГС досі не має свого правового поля

Пропонуємо:

маємо отримати нормативне визначення соціального підприємства, а уряд і місцева влада повинні запровадити програми підтримки й податкові пільги для соціальних підприємств,

бо держава досі залишається осторонь

особи з інвалідністю, пенсіонери й інші вразливі категорії населення мають зберігати свої пільги в разі працевлаштування в соціальних підприємствах,

бо нині є загроза втратити їх за офіційного укладання трудової угоди

соціальне підприємництво має отримати право на легальну роботу в школах серед підлітків,

бо доки такі кроки є дослідними

Немає державної програми сприяння розвитку волонтерської діяльності

Пропонуємо:

уряд має ухвалити таку цільову програму на п'ять років і закласти кошти на її виконання,

бо закон каже, що ми маємо державну політику у сфері волонтерської діяльності, проте плану її реалізації немає

Міністерство соціальної політики має систематично інформувати на своєму сайті про волонтерські заходи національного, регіонального й локального рівнів,

бо нині там бракує таких даних

працівники повинні мати змогу взяти 5 додаткових днів до відпустки на волонтерство,

бо це допоможе формувати культуру робити добро

закон має визнати волонтерську діяльність онлайн,

бо вона набирає обертів і дає змогу залучати осіб з інвалідністю, літніх людей та інші категорії, які добровільно допомагають світу з дому

Уряд і місцева влада не надають коштів на проекти ОГС із розвитку волонтерського руху

Пропонуємо:

потрібно змінити законодавство, аби воно передбачало обов'язкову фінансову підтримку ініціатив із волонтерської діяльності,

бо нині Бюджетний кодекс не містить відповідної норми

на рівні міністерств і місцевого самоврядування мають запроювати конкурси проектів, що підтримуватимуть волонтерські організації та підсилуватимуть культуру волонтерства,

бо нині такої практики немає

Держава не надає базової підтримки волонтерам

Пропонуємо:

має з'явитися мінімальний пакет допомоги волонтерів — «добові витрати», які охоплюватимуть проживання, харчування, поштової й телефонні послуги,

бо це полегшить щоденну діяльність волонтера

уряд має визначити розмір таких видатків і рекомендувати органам влади передбачати «добові витрати» й компенсації проїзду до місця волонтерства у своїх програмах,

бо це дасть змогу на державному та місцевому рівнях фінансувати базові волонтерські потреби

місцеві бюджети повинні отримати право страхувати волонтерів, запрошених місцевим самоврядуванням,

бо нині локальні влади не можуть цього робити

Витрати на волонтерську діяльність оподатковують

Пропонуємо:

закон не передбачатиме нарахування податків на «добові витрати» волонтера, коли ті з'являться,

бо це полегшить сплату таких видатків

податки на інші компенсації витрат волонтера (проїзд, отримання візи, харчування, проживання, зв'язок, медогляд, щеплення тощо) також треба прибрати,

бо їх сплата є тягарем для ОГС

треба скасувати оподаткування урядових премій, які виплачують за внесок у розвиток волонтерського руху,

бо це полегшить їх виплату активістам

Дітей серед волонтерів замало

Пропонуємо:

закон має дозволити волонтерити з 12 років, бо нині ця межа становить 14 років і старше

у 5–9 класах має з'явитися курс з основ волонтерської діяльності (наприклад на уроках громадянської освіти),

бо це формуватиме культуру волонтерства серед дітей і розвиватиме їхню соціальну активність

Деякі недобросовісні ОГС сприяють нелегальній трудовій міграції через фіктивну волонтерську діяльність

Пропонуємо:

такі ОГС вилучатимуть із Реєстру волонтерських організацій за доведені правоохоронцями факти порушення законодавства,

бо під прикриттям волонтерської діяльності вони сприяють прихованій трудовій міграції

перелік організацій, що залучають до своєї діяльності іноземних волонтерів, має бути доступним як на сайті Мінсоцполітики, так і за запитом ОГС,

бо наразі він час від часу зникає, що ускладнює роботу ОГС з іноземцями

Пропонований Мінсоцполітики законопроект про протидію нелегальній трудовій міграції може поставити під загрозу роботу добросовісних волонтерів

Пропонуємо:

строк повідомлення Міністерству соціальної політики про намір залучити до волонтерства іноземців або осіб без громадянства й терміни розгляду таких документів потрібно скоротити, щоб оперативно залучати добровільних помічників на благо України

цей документ не має передбачати укладання письмового договору з громадянами України, які хочуть волонтерити 90 днів і більше,

бо це створить обтяження для ОГС

ОГС, які залучають волонтерів на строк від 90 днів, не мають зобов'язувати страхувати життя й здоров'я волонтерів,

бо це стане непосильним тягарем для ОГС

ОГС, які усунули свої порушення або довели невинуватість, матимуть право на повторне внесення до переліку організацій, що залучають до своєї діяльності іноземних волонтерів,

бо той же проект не передбачає такої категорії, які добровільно допомагають світу з дому

Українські й міжнародні волонтери майже не «включені» в роботу з органами влади

Пропонуємо:

мають з'явитися рекомендації і інструкції, як залучити волонтерів до роботи з державними установами,

бо закон дозволяє залучати волонтерів до діяльності владних інституцій

у системі освіти й підвищення кваліфікації службовців мають запрацювати навчальні програми про волонтерство, його менеджмент і досвід роботи волонтерів у владі,

бо працівники органів виконавчої влади та місцевого самоврядування мало обізнані зі співпрацею з волонтерами

Міжнародна мобільність українських волонтерів перебуває на низькому рівні

Пропонуємо:

на державному рівні мають відбуватися інформаційні кампанії із залучення українців й ОГС до міжнародних волонтерських програм,

бо саме іноземний досвід дасть змогу ще більше популяризувати волонтерство

уряд має сприяти збільшенню квот для школярів України в програмі обміну майбутніх лідерів FLEX,

бо вона дає змогу молоді подорожувати, вчитися й волонтерити рік у США

також урядовцям варто відкрити можливість участі українців та ОГС у Європейському корпусі солідарності,

бо це програма Європейського Союзу, яка підтримує міжнародне волонтерство

Досвід волонтерської діяльності не є обов'язковим для здобуття вищої освіти й роботи службовцем

Пропонуємо:

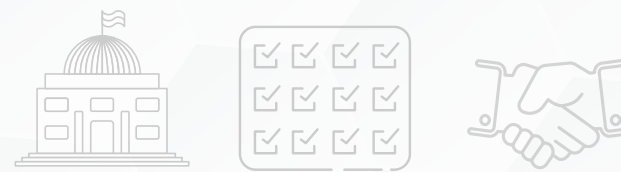
волонтерство має стати обов'язковою умовою для вступу на державну службу для всіх посад, а поліцейські будуть зобов'язані щороку ставати волонтерами на 5 днів,

бо це допоможе їм розуміти потребу суспільства в допомозі волонтерів

вступ до закладів вищої освіти передбачатиме врахування досвіду волонтерської діяльності,

бо це дасть змогу абітурієнтам із досвідом волонтерства мати перевагу в разі рівних з іншими балів

Інститут «прописки/реєстрації» і неврегульованість поняття «жителів територіальної громади» обмежують місцевих жителів у правах на участь у місцевому самоврядуванні

Пропонуємо:

1 закон має закріпити принцип добровільного повідомлення державі про місце проживання людини,

бо маємо обов'язок зареєструвати місце проживання, яке важко змінити, особливо для орендарів і ВПО

2 усіх дієздатних осіб (як громадян, так й іноземців та осіб без громадянства), старших за 14 років, котрі легально живуть на території громади, вважатимуть місцевими жителями, і це закріпить закон,

бо нині такими є тільки «прописані»

3 для цього потрібно змінити правила ведення реєстрів територіальних громад, які полегшать визначення кола місцевих мешканців,

бо на сьогодні такі реєстри спираються на застарілі норми законів

Тільки чверть громад мають статuti, і це обмежує місцеву демократію

Пропонуємо:

1 місцеві ради зобов'язані будуть ухвалювати статут територіальних громад і потраплять під санкції, якщо цього не робитимуть,

бо нині це є правом, яким знехтувала більша частина місцевих влад

2 такі статuti мають отримати чіткий перелік питань, котрі забезпечуватимуть відкритість, прозорість і підзвітність місцевої влади, міститимуть правила участі жителів у розв'язанні локальних проблем,

бо сьогодні статuti можуть упускати чи блокувати демократичні процедури

Десь немає, а десь ускладнено порядок проведення громадських слухань

Пропонуємо:

1 закон має зобов'язати місцеву владу проводити громадські слухання за чітким і чітким порядком, бо маємо громади, де слухання заблоковано або процедура проведення містить недемократичні вимоги

2 серед обов'язкових питань, які мають виносити на слухання, повинні бути: статут територіальної громади і його зміни, плани з розвитку, місцевий бюджет, розміри місцевих податків, житлово-комунальні тарифи, дозвіл на розміщення екологічно небезпечних об'єктів й інше,

бо наразі мало хто проводить слухання із цих тем

3 докладні правила для громадських слухань міститимуться в статуті громади, який дозволить слухання в частинах громади, не вимагатиме реєстрації ініціативних груп, передбачатиме адекватну кількість підписів для скликання, а строк розгляду рішень слухань обмежиться 30 днями,

бо наразі мало які статuti дозволяють такі людиноорієнтовані норми

Порядки проведення загальних зборів місцевих мешканців заскладні, а подекуди їх взагалі немає

Пропонуємо:

1 статут громади має обов'язково передбачати чіткі правила для загальних зборів,

бо наразі місцеві жителі не повною мірою можуть вирішити свої проблеми цим способом

2 такі правила мають містити прості умови скликання загальних зборів, зроблять публічними їхній перебіг і підсилять схвалені рішення,

бо нині місцеві порядки можуть унеможливити як підготовку й проведення зборів, так і реалізацію того, що там вирішили

3 статут дасть змогу влаштовувати збори для мешканців окремих частин громади (район у місті, квартал, вулиця, кілька будинків чи гуртожитків, ОСББ тощо) і розширить коло тих, хто може їх ініціювати,

бо нині загальні збори передбачено лише для всієї територіальної громади

4 легше можна буде проводити збори всіх мешканців великих і дуже великих громад та населених пунктів через низку конференцій представників їхніх частин,

бо таку можливість на сьогодні ускладнено

5 рішення зборів мають обов'язково враховувати місцеві ради на найближчій сесії,

бо наразі ті можуть розглянути порушені питання й не робити жодних кроків далі

Мешканцям важко ініціювати в місцевій раді розгляд важливих проблем громади

Пропонуємо:

1 має бути посилено законодавчі гарантії місцевих ініціатив,

бо закон не передбачає чіткого порядку внесення й розгляду радою такої ініціативи

2 статут територіальної громади повинен містити прості, зрозумілі та відкриті процедури для місцевих ініціатив,

бо є багато громад, де це не врегульовано або може відбуватися без участі авторів ініціатив

3 такі процедури не встановлюватимуть надто високих вимог до кількості членів ініціативної групи й числа підписів, які потрібно зібрати на підтримку ініціативи, і взагалі скоротять строки розгляду місцевою радою ініціатив,

бо нині саме це ускладнює життя місцевим ініціативам

4 у місцевих ініціатив має бути одна з трьох долей: повністю підтримано (з конкретикою, коли й хто реалізуватиме), частково підтримано (з обґрунтуванням такого рішення) або обґрунтовано відхилено,

бо нині їх можна взяти, наприклад, до відома й не більше

Консультації з громадськістю для органів місцевого самоврядування є необов'язковими

Пропонуємо:

1 на рівні закону мають з'явитися правила й умови для публічних консультацій між такими органами та громадськістю (зокрема ОГС),

бо нині все це врегульовано урядовим порядком, який є рекомендаційним для місцевого самоврядування

2 такі правила повинні містити коло учасників консультацій, порядок і строки їх проведення, межі збору пропозицій та їх врахування, перелік питань, за якими обов'язково треба консультуватися, вимоги звітування за результатами консультацій, а серед їхніх форм мають бути безпосередні й електронні,

бо такі норми вже існують для органів влади

3 право ініціювати публічні консультації мають отримати місцеві мешканці й ОГС,

бо нині немає такої змоги

4 мають з'явитися місцеві реєстри зацікавлених осіб, яких обов'язково інформуватимуть про певні консультації, якщо людина самостійно додалася до такого реєстру й вважає, що ці питання її стосуватимуться,

бо це буде надзвичайно людиноорієнтовано

Електронні петиції розглядають по-різному, а порядку їх виконання немає

Пропонуємо:

закон має закріпити, що петицію, яка набрала потрібну кількість голосів, повинна розглядати лише місцева рада або її виконком на черговому засіданні,

бо нині таке звернення може розглядати навіть депутатська комісія чи профільне управління ради

результатом розгляду підтриманих петицій має стати рішення із чітким планом, розробленим за участі авторів електронної петиції, за яким передбачатимуть публічне звітування,

бо нині все це не є обов'язковим

Правовий статус органів самоорганізації населення не дає їм змоги повноцінно діяти

Пропонуємо:

закон має прямо дозволити ОСН представляти й обстоювати інтереси мешканців території, де діє ОСН,

бо нині такі органи мають створювати умови та задовольняти потреби мешканців, але не більше

ОСН отримують власні повноваження, серед яких не буде невластивих,

бо сьогодні ОСН мають вести облік громадян за віком, місцем роботи й навчання, але нащо

місцеві ради зможуть делегувати до ОСН частину повноважень своїх виконавчих органів, і перелік таких прав не буде вичерпним,

бо чинні норми закону унеможливають таке передавання

ОСН отримують право мати як передані місцевою радою ресурси, так і власні кошти/майно з можливістю самостійно розпоряджатися останніми,

бо є хибна думка, що свого майна в ОСН не може бути

Експертний потенціал громадянського суспільства недостатньо використовують у роботі консультативно-дорадчих органів

Пропонуємо:

потрібно створювати експертні й галузеві консультативно-дорадчі органи при місцевій владі,

бо її тісна співпраця з фаховою громадськістю для вироблення муніципальних політик — це те, чого бракує

мають з'явитися чіткі правила для консультативно-дорадчих органів, розгляду їхніх рішень,

бо маємо зовсім різні практики врахування й ігнорування рекомендацій, що є фаховими порадами

з'явиться можливість електронного голосування для виборів до консультативно-дорадчих органів,

бо нині такий спосіб здається фантастичним

діяльність консультативно-дорадчих органів стане більш публічною, зокрема щодо звітування перед громадою,

бо таку практику мало хто використовує

Доступ до публічної інформації органів місцевого самоврядування ускладнено

Пропонуємо:

усі місцеві ради будуть зобов'язані мати офіційний сайт, на якому за єдиними правилами оприлюднюватимуть усе, чого вимагає закон,

бо досі маємо органи місцевого самоврядування, які не спромоглися зробити своє інтернет-представництво, а деякі сайти не є зручними чи доступними для людей з інвалідністю

має бути чіткий перелік інформації, що обов'язково потрібно оприлюднювати на сайті,

бо не всі ради викладають графіки засідань і протоколи депутатських комісій, дані про комунальні підприємства й інші суспільно важливі відомості

проекти рішень стануть не просто обов'язковими для опублікування заздалегідь, але їх не можна буде розглядати без такого оприлюднення,

бо нині місцеві ради можуть голосувати за рішення, яких на очі ніхто не бачив

Фізичний доступ до публічної інформації може бути заблоковано

Пропонуємо:

вартість копіювання й друку запитуваних документів потрібно переглянути в бік зменшення,

бо наразі граничний розмір, установлений урядом, може не відповідати собівартості таких послуг

органи виконавчої влади та місцевого самоврядування мають організувати спеціальні місця для роботи з публічною інформацією, де можна буде безперешкодно фотографувати, копіювати, сканувати документи, записувати їх на носії інформації,

бо більшість місцевих рад не створили таких точок доступу

Контроль доступу до публічної інформації недостатній, а відповідальність за відмову її надання незначна

Пропонуємо:

має з'явитися окремий уповноважений орган державного контролю за доступом до публічної інформації (інформаційний комісар), який відповідатиме міжнародним зобов'язанням і стандартам незалежності,

бо нині виникає багато питань до ефективності нагляду у сфері публічної інформації

у місцевих радах зможуть створювати депутатські комісії щодо прозорості й доступу до публічної інформації,

бо це дасть змогу здійснювати відповідний контроль над виконавчими органами

буде посилено громадський моніторинг доступу до публічної інформації, а його результати враховуватиме місцева влада,

бо нині такий контроль можна проігнорувати

буде спрощено порядок, підвищено штрафи та розширено перелік підстав для адміністративної відповідальності за неоприлюднення публічної інформації,

бо чинні норми це ускладнюють і взагалі не передбачають санкцій за нерозкриття того, чого вимагає показати закон про місцеве самоврядування

Доступ до публічної інформації органів виконавчої влади також непростий, як і на місцях

Пропонуємо:

- 1 мають з'явитися єдині вимоги до сайтів виконавчої влади, що забезпечать зрозумілість структури й простоту пошуку публічних даних «за три кліки», бо нині не всі ці сайти є простими
- 2 серед обов'язкових до оприлюднення наборів інформації мають з'явитися всі нормативно-правові акти, їхні проєкти, акти індивідуальної дії (крім внутрішньоорганізаційних), зокрема у формі опендати, бо значна кількість розпорядників оприлюднює недостатні чи застарілі дані

Присутність мешканців на сесіях місцевих рад і засіданнях депутатських комісій, виконкому ускладнено

Пропонуємо:

- 1 строки оприлюднення проєктів рішень, часу й місця проведення, порядку денного таких зібрань має бути чітко визначено, бо деякі ради дозволяють собі щось із цього не показувати
- 2 засідання, про які не сповіщали або оголосили з порушенням строків чи на яких буде особливий порядок доступу мешканців, вважатимуть закритими, а всі рішення, ухвалені на них — нечинними, бо така таємність суперечить законові про доступ до публічної інформації
- 3 фізичну присутність мешканців на сесіях і засіданнях буде забезпечено, з'явиться адміністративна відповідальність за недопуск, а також здійснюватимуть трансляції наживо та відеозаписи всіх таких зібрань, бо нині можна обмежити присутність мешканців або перегляд засідань і за це нічого не буде

Проєкти рішень місцевих рад і їхніх виконкомів оприлюднюються невчасно, нецілком або ніяк

Пропонуємо:

- 1 має з'явитися адміністративна відповідальність за неоприлюднення всього цього, бо сьогодні санкцій нема й службовці дозволяють собі «приховувати» майбутні акти
- 2 ухвалені рішення, проєкти яких заздалегідь не опублікували або опублікували з порушенням строків, а також рішення й зміни, ухвалені «з голосу», вважатимуть незаконними та скасовуватимуть у суді за позовом мешканців й ОГС, бо як можна було з такими документами ознайомитися та розуміти їхній вплив на громаду

Деяку інформацію про діяльність місцевих рад і їхніх виконкомів не опрацьовують або не оприлюднюють

Пропонуємо:

- 1 протоколи засідань виконавчого комітету й результати поіменного голосування будуть відкривати, бо нині нечисленні регламенти цього не передбачають
- 2 депутатські комісії затверджуватимуть план своєї роботи, показуватимуть його, як і протоколи засідань, висновки та рекомендації, бо цей фронт діяльності рад, буває, геть не розкривають
- 3 неоприлюднення цих даних підпаде під адміністративну відповідальність, бо такий підхід дисциплінуватиме службовців і депутатів
- 4 відвідуваність сесій та комісій депутатами, засідань виконкому його членами потрібно обліковувати, бо сьогодні такі підрахунки роблять тільки активісти

Місцеві голови, депутати й старости можуть не звітувати перед громадою про свою діяльність

Пропонуємо:

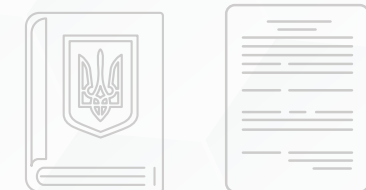
- 1 усі вони мають отримати в статуті обов'язкові дедлайни для звітування, а графік звітування стане публічним, бо буває, що доповіді службовців є для людей несподіванкою
- 2 такі звіти, обов'язковий перелік питань яких буде закріплено, відбуватимуться на відкритих зустрічах із виборцями, щоб не було спокуси перетворити це на самовихваляння за зачиненими
- 3 письмові звіти голови й обранців мають оприлюднювати до визначених строків (а не колись) на сайті ради та іншими каналами, бо громадськість повинна бути добре поінформована про діяльність своїх представників у владі
- 4 виборці мають отримати право відкликати депутата, що не звітує два роки поспіль, бо навіщо громаді такі таємничі кадри

Жителі громади не можуть проводити громадської експертизи органів влади

Пропонуємо:

- 1 закон має визначити право ОГС на громадську експертизу виконавчих органів місцевої ради, бо такої процедури досі не прописано в багатьох органах місцевого самоврядування
- 2 статут громади має містити (з особливостями для місцевого самоврядування) правила громадської експертизи, бо ті вже показали свою дієвість в ухвалених урядом положеннях

Робота комунальних підприємств непрозора й невідвітна громаді

Пропонуємо:

комунальні підприємства, які є природними монополістами в громаді, повинні мати наглядові ради,

бо ті ухвалюватимуть стратегію, контролюватимуть фінанси чи вирішуватимуть замовити аудит

директорів КП будуть обирати лише за конкурсом, порядок якого ухвалить уряд,

бо це дасть змогу бачити, хто керуватиме й чи є вони професіоналами

треба значно розширити перелік інформації, яку обов'язково оприлюднюватимуть про всі КП на сайті місцевої ради (від статуту до актів виконаних робіт),

бо наразі такі дані є ледь не комерційною таємницею

Правила, за якими «живуть» звернення громадян, що дали, то більше не витримують критики

Пропонуємо:

має з'явитися новий закон, який удосконалив процедуру подання людьми і юридичними особами звернень (зокрема електронних), їх розгляду й отримання відповідей,

бо порушення строків опрацювання, пересилання від органів до органів та формалізм стали ледь не головними ворогами звернень

має запрацювати електронна система, яка показуватиме онлайн проходження звернення,

бо це дасть змогу самостійно відстежувати всі етапи роботи зі скаргами, пропозиціями й клопотаннями

притягнути до адміністративної відповідальності за порушення права на звернення стане легше, а штрафи зростуть,

бо нині майже не існує страху перед невідповіддю чи затримкою з відповіддю

Під час розроблення рішень і програм органи виконавчої влади зрідка вдаються до консультацій із громадськістю

Пропонуємо:

має з'явитися профільний закон про публічні консультації, який передбачатиме, хто, із ким, коли і як комунікуватиме, аби зібрати й врахувати зауваження та пропозиції до проектів актів і політик,

бо чинні урядові правила застаріли щодо переліку питань, які виносять на консультації

потрібно також удосконалити урядовий порядок, аби консультування відбувалися за ще більшим числом питань із широким колом зацікавлених осіб,

бо сьогодні обов'язкового переліку, із ким проводити консультації, немає і взагалі обговорюють несуттєві чи другорядні рішення

регламент роботи уряду зобов'яже розробників нормативно-правових актів проводити консультації, а Секретаріат Кабміну посилить контроль за проектами, які не пройшли такої процедури,

бо нині таких правил немає

Розгляд електронних петицій президентом і Кабінетом Міністрів ускладнено

Пропонуємо:

надалі опрацювання таких звернень, які набрали потрібну кількість підписів, має обов'язково відбуватися за участі автора,

бо нині й гарант, й уряд можуть не залучати ініціаторів до діалогу взагалі

строк розгляду петицій для президента та Кабміну має бути збільшено, аби ті проводили відповідні публічні консультації,

бо нині відповіді готують у стислий строк і без комунікації з громадськістю з приводу порушеного питання

петиції спрямовуватимуть до іншого органу державної влади чи місцевого самоврядування, якщо суть звернення не поза сферою компетенції очільника країни або вищого органу виконавчої влади,

бо нині маємо «відписки», що «немає повноважень»

Всеукраїнський громадський бюджет пробоксовує

Пропонуємо:

для поширення цього механізму на всі регіони має з'явитися типове положення,

бо нині все сповільнюють розроблення й погодження такого документа на місцях

переможцями бюджету участі в межах країни мають бути ті проекти, які набрали найбільшу кількість голосів і вичерпали суму коштів, закладених на це,

бо наразі існує вимога щодо набору 30 % голосів, але практика свідчить, що цього важко досягти

Громадські ради при центральних органах виконавчої влади й місцевих державних адміністраціях показують свою неефективність

Пропонуємо:

мають з'явитися експертні ради при кожному органі виконавчої влади з різних галузей, які формуватимуть за зверненням ОГС,

бо функція консультування (в таких експертних рад) й обов'язок контролю (як у громадських рад) мають відокремитися

треба створювати громадські ради при територіальних підрозділах центральних органів виконавчої влади,

бо на сьогодні це не обов'язково

Щорічні плани з реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства ухвалюють невчасно

Пропонуємо:

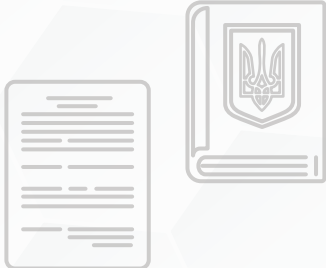
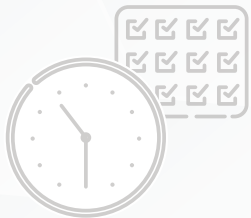
відповідальним за підготовку планів має стати Секретаріат Кабінету Міністрів, котрий подаватиме документ на розгляд уряду, координувати його виконання й готуватиме звіти,

бо окреме міністерство не може впоратися з таким системним завданням

уряд має затверджувати такі документи на прийдешній рік до кінця грудня поточного року,

бо останнім часом ці рішення ухвалювали із запізненням на кілька місяців

Виконання Національної стратегії може допускати ігнорування ОГС

Пропонуємо:

ОГС (зокрема й місцеві) потрібно обов'язково залучити до підготовки нової Національної стратегії, яка прийде на зміну чинній, планів і звітів із її виконання,

бо раніше через обмаль консультацій із цих питань пропозиції ОГС не враховували повністю

уряд має публікувати проекти річних планів Національної стратегії зі строками подання зауважень до них, обґрунтовувати відхилення пропозицій ОГС і проводити публічне обговорення кожного проекту,

бо це сприятиме прозорості й широкому залученню різних сторін до процесу розроблення документів

з'явиться практика розгляду Координаційною радою сприяння розвитку громадянського суспільства як урядового, так й альтернативного звіту від ОГС із виконання Національної стратегії і її щорічних планів,

бо це даватиме громадськості уявлення про реалізацію стратегії

усі документи щодо Національної стратегії (від проектів до затверджених планів і звітів) мають оприлюднювати в тематичному розділі урядового порталу,

бо нині там тільки затверджені плани й звіти, не більше

Діяльність Координаційної ради сприяння розвитку громадянського суспільства зупинилася

Пропонуємо:

її потрібно перезапустити при Кабміні з оновленим складом, до якого увійдуть заступники профільних міністрів, мережеві й експерти ОГС, а очолить віцепрем'єр-міністр,

бо востаннє рада збиралася понад три роки тому

проекти рішень Кабміну й міністерств щодо громадянського суспільства виноситимуть на розгляд ради,

бо раніше багато таких документів проходило повз неї

засідання ради мають відбуватися щокварталу як очно, так і дистанційно за допомогою технічних засобів,

бо для людей із регіонів участь у зібраннях є проблемою

у складі ради мають запрацювати секторальні робочі групи, до засідань яких долучатимуться службовці ключових міністерств, народні депутати й донори,

бо це допоможе сфокусуватися на галузях проблем ОГС

у новому положенні про раду з'явиться право голови, заступника чи половини членів скликати засідання координативної ради,

бо в чинних правилах такої норми немає

Роль ОГС у реалізації Національної стратегії є недостатньою

Пропонуємо:

ОГС ставатимуть співвиконавцями заходів, закладених у річні плани з реалізації Національної стратегії,

бо наразі така практика не має постійних засад

органи виконавчої влади мають залучати ОГС до робочих груп, консультацій і обговорень задля виконання Національної стратегії,

бо до таких кроків урядовці вдаються дуже зрідка

Виконання Національної стратегії складно відстежувати й оцінювати

Пропонуємо:

урядовий секретаріат має постійно інформувати про виконання стратегії і її щорічних планів,

бо це покращить розуміння, що відбувається з реалізацією цих дороговказів

мають з'явитися кількісні і якісні індикатори для оцінювання виконання стратегії та її планів, за якими Секретаріат Кабміну щокварталу звітуватиме,

бо нині таких критеріїв не існує

Реалізація Національної стратегії є слабкою

Пропонуємо:

Секретаріат Кабміну має посилити свою функцію контролю за виконанням стратегії і її планів,

бо нині секретаріат не може впливати на всіх урядовців

Координаційна рада звертатиметься до виконавчих органів влади в разі невиконання службовцями заходів стратегії,

бо до такої практики раніше не вдавалися

Участь парламенту в розвитку громадянського суспільства є недостатньою

Пропонуємо:

один із комітетів Верховної Ради має отримати функцію сприяння розвитку громадянського суспільства, щороку заслухувати звіти з виконання Національної стратегії — урядовий і від ОГС,

бо парламентський контроль додав би ваги стратегії

у сесійній залі мають один-два рази на рік відбуватися парламентські слухання про розвиток громадянського суспільства,

бо серед інших тематик така є заповідною рідкістю

Немає проекту Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства на період після 2020 року

Пропонуємо:

Офіс Президента України має створити робочу групу за участі ОГС із підготовки такого документа,

бо саме президент його підписує

до складу такої робочої групи мають увійти ключові урядовці й ОГС, щоб стратегію на наступний період, як і план її заходів на 2021 рік, затвердили вчасно,

бо прийдешній рік уже скоро

Місцеві програми сприяння розвитку громадянського суспільства й тамтешньої плани виконання Національної стратегії часто містять сторонні чи формальні заходи

Пропонуємо:

органи місцевого самоврядування мають ухвалити програми для розвитку ОГС, закласти кошти на конкурси проєктів,

бо дослідження засвідчили, що таке не часто трапляється

щокварталу має з'являтися публічний моніторинговий звіт про стан виконання таких програм і планів, який публікуватимуть на сайті відповідального за виконання програми чи плану органу,

бо нині такого обов'язку немає

Регіональні координаційні ради сприяння розвитку громадянського суспільства неефективні

Пропонуємо:

потрібно ухвалити правила для таких рад, які міститимуть вимоги її публічності й участі в розробленні як місцевих програм сприяння розвитку громадянського суспільства, так і щорічних планів виконання стратегії на місцях,

бо типового положення про коордради немає

ради мають регулярно збиратися й оновити склад, залучивши до нього голову місцевої адміністрації, службовців із юстиції, податкової і органів місцевого самоврядування,

бо ці сфери також стосуються питань розвитку громадянського суспільства

Напади на активістів залишаються безкарними

Пропонуємо:

для слідчих органів треба зробити роз'яснення, як кваліфікувати злочини з нападу чи зазіхання на громадську діяльність

бо неоднозначність чинного законодавства створює складнощі для розслідування таких правопорушень

із Єдиного реєстру досудових розслідувань можна буде отримати кількість і розподіл кримінальних проваджень за злочинами щодо активістів,

бо нині виокремити там дані за «статтею» зі статистичною метою неможливо

треба внести зміни до Кримінального кодексу, які посилять розслідування злочинів на ґрунті ненависті,

бо перелік мотивів нетерпимості закритий і обмежений

У Верховній Раді зареєстрували низку законопроектів, що становлять загрозу для ОГС

Пропонуємо:

парламенту слід відхилити проекти законів про «іноземних агентів», обмеження ОГС у підтримці реформ і заборону активістам ставати службовцями,

бо це суперечить цивілізованим світовим практикам

парламентарії не мають ухвалювати законопроектів, спрямованих проти ОГС, котрі працюють у сфері протидії дискримінації, захисту прав жінок і ЛГБТ-спільнот,

бо такі документи запроваджують неконституційні обмеження прав та свобод

Державні органи можуть бути упередженими до активістів

Пропонуємо:

потрібно поновити судову реформу,

бо судді мають забезпечувати незалежне, неупереджене й справедливе правосуддя

має з'явитися парламентський контроль за здійсненням негласних слідчих дій,

бо нині виникають проблеми з контролем правомірності таких процедур

Активісти й ОГС стикаються із цифровими небезпеками

Пропонуємо:

владні органи мають розробити разом з ОГС, які фіксують цифрові «напади», механізми захисту громадянського суспільства в цифровій сфері,

бо злами електронної пошти й акаунтів активістів, надсилання вірусів та фішингові атаки набирають обертів

має стартувати розроблення законодавства про цифрові права громадян, яке встановить відповідальність за їх порушення,

бо питання захисту прав людини онлайн в Україні не врегульовано

Владні й правоохоронні органи не мають системного діалогу з ОГС щодо безпеки правозахисників

Пропонуємо:

мають з'явитися «правозахисні ради», майданчики для постійної комунікації правоохоронців та активістів, куди публічно й електронно обиратимуть представників ОГС,

бо така практика громадських рад існує при новостворених антикорупційних інституціях

буде створено консультативно-дорадчий орган зі збору даних про розслідування справ активістів за участі Офісу Генерального прокурора, Національної поліції, СБУ, Уповноваженого з прав людини й ОГС,

бо кадрові зміни в органах влади не сприяють постійному діалогу з громадським сектором

уряд має ухвалити положення про такий орган, яке, крім іншого, передбачатиме щомісячні засідання з гарантуванням невторчання до перебігу слідства,

бо це дасть змогу своєчасно реагувати на напади, тиск, залякування, погрози активістам і правозахисникам

відділи зв'язків із громадськістю правоохоронних органів повинні мати безперервний канал комунікації з правозахисним середовищем,

бо такого зв'язку активістам бракує

Мін'юст має поновити роботу Direktorat з прав людини, який формуватиме для парламенту й уряду пропозиції механізмів гарантування безпеки та захисту правозахисників,

бо це дасть змогу ефективно формувати державну політику захисту прав людини

Комунікація правозахисників з Уповноваженим Верховної Ради з прав людини є недостатньою

Пропонуємо:

1. регіональні представники омбудсмена мають створити сталий майданчик ефективної комунікації з ОГС,

бо його відсутність створює складнощі в моніторингу нападів

2. такі представники мають щопівроку звітувати про свою діяльність на сайті Уповноваженого,

бо наразі до їхніх обов'язків це не належить

3. омбудсмен щороку (наприклад до роковин загибелі Катерини Гандзюк) оприлюднюватиме спеціальну щорічну доповідь про захист правозахисників й активістів, які зазнали утисків і переслідувань,

бо нині закон передбачає обов'язкову підготовку Уповноваженим лише загальної доповіді про стан захисту прав та свобод людини й громадянина

Участь Верховної Ради в захисті активістів досі на низькому рівні

Пропонуємо:

1. парламентський комітет із питань прав людини має систематично проводити слухання з питань захисту правозахисників й активістів та оприлюднювати це у своїх звітах,

бо така практика не є постійною

2. робота Тимчасової слідчої комісії щодо нападів на Катерину Гандзюк й інших активістів має тривати, до неї варто залучати представників правозахисного середовища,

бо перебіг розслідувань таких злочинів має бути під парламентським контролем

Держава не забезпечує належного захисту правозахисників й активістів, які наражаються на небезпеку та погрози

Пропонуємо:

1. правозахисне середовище має напрацювати спільне бачення потреби державних програм захисту для правозахисників і громадських активістів,

бо нині консолідованої думки щодо цього немає

2. треба затвердити порядок взаємодії правоохоронних органів, судів і пенітенціарної системи для виконання закону про гарантування безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві,

бо такі правила вже існували раніше

3. Офіс Генерального прокурора має проаналізувати кримінальні провадження щодо дотримання стандартів ефективного розслідування й запропонувати відповідні зміни до законодавства,

тому що це допоможе знайти ті норми, які потребують суттєво доопрацювання та узгодження з практикою інших країн

